

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 130. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890597555952/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Eventyr

Med Illustrationer af Vilh. Pedersen. 1850

EP-50

Hyldemoer

Hyldemoer blev trykt første gang i Gæa, æsthetisk Aarbog, udg. af P.L.Møller 1845 (udkom dec. 1844).

Under et ophold på Nysø skriver A 20.11.1843 til vennen Ingemann i Sorø: »To nye Eventyr ligge saa godt som færdige« (BEA II 93). Det ene er Trøldspeilet, den oprindelige version af *Sædronningen*, og det andet *Hyldemoer*, i hvilken anledning han føler, at han nu er kommet på det rene med at digte eventyr – en følelse, der utvivlsomt hænger sammen med diskussionen om og indførelsen af de to genrebegreber eventyr og historie (se ndf.). 23.11. noterer han i Alm: »Skrevet færdig: Hyldemoer« (jvf. BEC I 344). Når der gik flere år, før A indlemmede eventyret i en samling, er forklaringen at finde i et brev til hans tyske oversætter Heinrich Zeise 6.3.1845, hvor det hedder, at da *Hyldemoer* »nu nylig har staaet i denne Gæa, kommer det ikke i mine egne Samlinger« (A-iana 2 rk. V 247).

I Bemærkninger, hvor A iøvrigt fejldaterer eventyret til 1842, skriver han om motivet, at frøkorvet »ligger i det af Thiele fortalte Sagn: »Der boer i Hyldetræet et Væsen, som kaldes Hyldemo'er eller Hyldeqvind. Hun hevner al Overlast, der tilføies Træet, og i Nybøder veed man at fortælle, hvorlunde en Mand, der omhuggede et Hyldetræ, pludselig døde kort derefter« (6; jvf. Thiele² II 282f.). Den ydre ramme, motivet med den forkælede dræng, synes imidlertid inspireret af A.s egne oplevelser i sensommeren 1843 under et besøg på Bregentved, hvorfra han skriver til Jonas Collin 11.8.: »De sidste fire Dage har jeg været meget forkjølet, ja det i en Grad, som jeg ikke har prøvet det i mange Aar, dertil kommer en skrækkelig Hovedpine; endnu er jeg ikke ganske helbredet og drikker hver Aften Hyldethee; i forgaars laae jeg den halve Dag; jeg har faaet dette Smæk ved de mange Toure, der alle ere smukke, men ende efter Midnat og da har jeg et havdt Reisetoi nok paa; det værste fik jeg forleden, da jeg af Fritz [: Frederik Moltke] hørte om et nyt Arrangement ude i Markerne, nemlig »Engvandingen«, jeg havde Lyst at see det og vi kjørte begge derud; det Hele

interesserede mig meget, men jeg havde tynde Støvler og fik ganske vaaede Fødder» (B)C I 226).

171.5 *Theemaskinen*] indretning til opvarmning af vand til tebrygning ved borden; samovar. – **10** *Eventyr og Historier*] om A.s egen skelnen jvf. Bemærkninger (10) og MLE II 157. Se især G.Schwarzenberger i A-iana 2 rk. VI 1ff, der med baggrund i A.s vekslende brug af de to genrebetegnelser og en analyse af *Hyldemøse* konkluderer, at eventyret står følelsen og fantasien nærmere og historien fornuften og virkeligheden.

172.4-5 *Alt hvad De ser paa ...*] sml. brev til Ingemann 20.11.1843: »det er tidt for mig, som hvert Plankeværk, hver lille Blomst sagde: »See lidt paa mig, saa skal min Historie gaaze op i Dig!«, og vil jeg det, saa har jeg Historien» (BIA II 95). – **13** *fornømt*] »sin på det«. – **20-21** *Gardinerne*] omkring alkovesengen. – **28** *Dryade*] i gr. mytologi skovnymf, hvis liv tænktes knyttet til et træ; sml. V 69. – *Nyboder*] bydel i Kbh. påbegyndt af Christian IV som boliger for søværnets faste mandskab og karakteristisk ved sine gårdhaver med hyldetræer.

173.3-4 *vi stak Pinde ... en Have*] sml. Christian den Andens Dverg (1631): »fire nøgne, tørre Pinde vi stikke ned i Jorden er os den deiligste Have med Æbler og Kirsebær» (A-iana III 61) såmt Aarets tolv Maanedes (SS IX 43) og KES 274. – **15** *gik vi ... paa Rundetaarn*] alm. skik at konfirmanderne gik op på Rundetaarn (se n.t. I 24.9) dagen efter deres konfirmation, jvf. O.T. 259. – **16-18** *Kongen og Dronningen*] Frederik VI (1767-(1808-)1839) og Marie Sophie Frederikke (1767-1852); især en anakronisme, idet de to gamles konfirmation må ligge før kronprinseparrets bryllup 1790. – **22** *Fløien*] vejrhanen. – **26** *Fjerdningen*] affaldsspanden.

174.21 *carne Kartofler*] sml. brev fra A.s moder 14.7.1824 (BIA 19) og *Lysene* (V 1457). – **34ff.** se n.t. II, 128.3-4.

175.7 *velig*] fyrigt, livligt. – **11-19** Sml. beskrivelsen af Kværndrup på Fyn i KES (58). – **38** *Bukkar*] skovmærke, *Asperula odorata*.

176.8-9 *Consolids*] snerler. – **23** *Pressater*] gaver. – **24** *Violin*] violinen. – **24-25** *fløit i Grøns*] kastedes til hvemsomhelst der greb dem. – **30** *Kæns*] ung mand. – **32-33** i *Afsteeden ... i Palskebogen*] se kommentar til *Bedstemoder* ndf. s. 234.